



לעילוי נשמה
הרב חפץ בן אסתר זצ"ל

בס"ד

טבת התשפ"ו
מפטיר ויקרבו ימי דוד (מלכים א')

פרשת ויחי

עלון חידושי תורה ופרפראות על פרשת השבוע בענייני דיומא ממפרשי ומדרשי חז"ל

בפרשת ויחי 85 פסוקים = **נא ידך, מילה, יודוך אחיך**

אם נא מצאתי חן בעיניך שים נא ידך תחת ירכי ועשית עמדי חסד ואמת אל נא תקברני במצרים. (מז כט) תרגום בגזירת מהולתני.
היזהר אלה יודוך אחיך ידך בערך אלביך ושתחיו לך בני אביך. (מט ח)

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויהי ימי יעקב שני חיי שבע שנים וארבעים ומאת שנה. (מז כח) פרש"י - למה פרשה זו סתומה? לפי שניין שנפטר יעקב אבינו, נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד שהתחילו לשעבדם. (בראשית רבה צו, א).
ענייהם לבם בגימטריא אור הגאולה (257) - על ידי הסתלקות יעקב אבינו ע"ה בחינת עקב ענוה, נסתם ח"ו אור הגאולה. ואם נסתלקה בחינת ענוה אין אחדות, וידוע שעיקר הגאולה היא מכא אהבה ואחדות בקרב ישראל, כי חורבן הבית היה בגלל שנאת חנם (יומא ט:). אמנם צדיקים בכל דור ודור הם בבחינת עקב ענוה ועל ידם נזכה להתגלות אור הגאולה. (אהבת ישראל)

שאלה - הרי כל זמן שהיה אחד מן השבטים קיים וכל שכן בזמן שיוסף היה קיים לא היה שעבוד. כדפרש"י (שמות ו טז) **ושני חיי לוי** - למה נמנו שנותיו של לוי להודיע כמה ימי השעבוד, שכל זמן שאחד מן השבטים קיים, לא היה שעבוד. וכאן אומר שהתחילו לשעבדם כשנפטר יעקב אע"ה.
תשובה - אמרו חז"ל (ביצה לב:) **כל המצפה על שלטון אחרים - עולם חושך בעדו.** פרש"י - חושך פרוס לפניו הכל עליו כחושך. רב חסדא אמר אף חיי אדם שנים. כל זמן שיעקב היה חי היה הנילוס עולה לרגליו והיו המצרים מתברכים בזכותו. כתיב (מז י) **ויברך יעקב את פרעה** פרש"י - ומה ברכה ברכה? שיעלה נילוס לרגליו, לפי שאין ארץ מצרים שותה מי גשמים, אלא נילוס עולה ומשקה. ומברכתו של יעקב נאילתה הנה פרעה בא על נילוס והוא עולה לקראתו ומשקה את הארץ (תנחומא). ועל כן לא היו השבטים נזונים משל מצרים אלא בזכות יעקב, אבל כשמת יעקב אמרו חז"ל שחזר הרעב, כתב רבנו בחיי (מז יח) - וזהו שדרשו רז"ל 'כיון שמת יעקב אבינו חזר הרעב ליושנו, וזהו שכתוב **ויברך יעקב את פרעה**, במה ברכו, שנמנעו שני רעב'. אם כן זה עצמו שהיו סמוכים על שולחן אחרים נקרא שעבוד וסמיית עיניים, כי על ידי זה היו משועבדים לפרעה בעבור שהיו נהנים ממנו והיה בזה התחלת הגלות. (תורת משה' להח"ס) א"ר יוסי כיון שמת יעקב אבינו חזר הרעב ליושנו שנאמר (נ כא) **ועתה אל תיראו אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם** נאמר כאן כלכול ונאמר להלן כלכול מה כלכול האמור להלן רעב אף כלכול האמור כאן רעב. (תוספתא סוטה י א) **א"נ** מיד כשנפטר יעקב התחילו לשעבד בהם מעט. (דעת זקנים, החזקוני) **א"נ** מיד כשמת יעקב התחילו המצרים לשאול מהם מיסים ויהיו למס עבד אבל שיעבוד הבנין לא היה עד שמת לוי, **וימרו את חיייהם** לא היה עד שנוולדה מרים שנקראת על שם המרירות, ונסתתמו מיעקב כל צרות שבעולם **פי מפני הרעה נאסף הצדיק** (ישעיה נז). (הרוקח) דבר אחר: **שבקש לגלות את הקץ לבניו, ונסתם ממנו** (בראשית רבה שם). מה הטעם שנסתם הקץ ממנו.

דרשו רז"ל (סנהדרין צח). כתיב (ישעיה ס כב) **אני י-הוה בעתה אחישנה** רבי יהושע בן לוי רמי, כתיב 'בעתה' וכתוב 'אחישנה'. וכו' אחישנה, לא וכו' בעתה. גילו בזה שיש לגאולה שני זמנים: האחד - הוא אפשרי על ידי תשובה וזכות הדור; והאחר - הוא מחוייב בהגיע העת הגזור לפניו יתעלה. (משמיע ישועה) מאחר ויעקב מידתו אמת אם היה מגלה הקץ היה מוכרח להיות כן, דכתיב (מכה כ ז) **תתן אמת ליעקב**, אבל הקב"ה רצה שאם יזכו ישראל יגיע קצם לפני העת על כן נסתם ממנו שלא יגיד. (צמח צדיק)

מובא בזה"ק שהטעם שזמן קץ הגלות נסתם מעם ישראל ולא נתנבאו עליו כדי שכאשר יבואו צרות על עמ"י יחשבו שהנה בא הקץ והגאולה, שהרי **עת צרה היא ליעקב וממנה יושע** (ירמיה ל ז) ויתנחמו בצרתם. ואם היו יודעים את הקץ היו מתייאשים מהצרות שיבואו עליהם, משום שידעו שאין זו הצרה האחרונה. (תפארת יהונתן)

ויקברו ימי ישראל לבנו ויקרא לבנו ליוסף נאמר לו אם נא מצאתי חן בעיניך שים נא ידך תחת ירכי ועשית עמדי חסד ואמת אל נא תקברני במצרים. (מז כט) פרש"י - סופה להיות עפרה כנים ומרחשין תחת גופי, ושאין מתי חוצה לארץ חיים אלא בצער גלגול מחילות, ונשלא יעשוני מצרים עבודה זרה. (מדרש רבה) בעיניך שים נא ידך תחת ירכי ס"ת בגימטריא זה במילה השביעי' (491) (הרוקח) **אמת** ר"ת ארון מיטה תכריכים (מדרש תלפיות) אל נא תקברני במצרים' לכאורה תיבת נא מיותרת. לפי שכבר אמר 'אם נא מצאתי חן בעיניך שים נא ידך תחת ירכי'. ג' טעמים רמוזים במילים אל נא. אל נא ר"ת אצבע אלקים נעשה להם. [כאשר ראו החרטומים שלא יכלו להוציא את הכנים הודו במעשה שהיה מאת האלקים] ד"א שלא יעשו אותו ע"ז גם כן דייק מתביית נא כי חז"ל מנו ב"א מצוות התלויות באזהרה. [כתב הרמב"ם הל' עבודה זרה - יש בכללן אחת וחמישים מצוות: שתי מצוות עשה, ותשע וארבעים מצוות לא תעשה]. ד"א יעקב אמר שלא יפדו בי המצריים, ר"ל זכותו תגן עליהם בהיותו קבור לשם ומתביית נא דייק נא כעת אפילו לשעה כי במקום שגוף הצדיק קבור לפי שעה גם כן מגן זכותו. (אגרא דכלה)

ג' פעמים נא בפסוק כנגד חן חסד ואמת, כי אין קורין אבות אלא לשלשה (ברכות טז:). על כן בבקשה ממך תביאני שם. אל נא תקברני בגימטריא 'צער מחילות' (854). ושמה תאמר לא אקברנו במצרים אלא בארץ פלשתים לכך נאמר **ושקברתי עם אבותי**, ושמה תאמר בניך ישאו אותך אבל אני שמה לא יתן לי פרעה רשות לכך נאמר **ונשא אתי**, ושמה תאמר אף אם יתן לי רשות לא יתן לי רשות להרחיק עד חברון לכך נאמר **בקברתם**, ושמה תאמר לא יניחך פרעה לכן **השבעה לי**, ולא אמר **השבעה לי כיום** כמו שאמר לעשו (בראשית כה לג) כי ידע שיוסף אמתית היה. (הרוקח)
שים נא ידך - תתפרש לשון זמן ולשון בקשה, לשון בקשה, מלבד מה שאמר לשון בקשה בסמוך על המעשה חזר לומר בקשה פעם ב' כי מלבד שישכים על החסד ויאמר לו לעשות כן עוד מפייסו להשבע לו על החסד לקיימו, ותתפרש לשון עתה שנתכוון לשלול ממנו תשובת עוד היום שבין יעשה דבר זה כי לא היה זמן המות כמו שתמצא שאמר אחר זה (מז א) **ויהי אתרי הדברים האלה** וגו' הא למדת שלא היה אז בפרק הנסיעה לזה אמר אליו שים עתה מבלי טענת עד עת בוא דבר מלך שלטון. (אוה"ח)

ושקברתי עם אבותי ונשא אתי וקברתני בקברתם נאמר אנכי אעשה כדברך. (מז ל)

שאלה - מה הטעם דכתיב **כדברך** בכתב חסר י'.
תשובה - יוסף היה יכול להקשות ליעקב, דאם קבר את רחל בדרך כדי שתהיה לעזרה לבניו כשיגלה אותם נבזרזאדן, הלא נראה שטוב יהיה כשיעקב יהיה טמון במצרים עד שיצאו כדי שיהיה להם לעזר לבניו כל ימי עניים וגלותם. אבל יוסף אמר **אנכי אעשה כדברך** בחסרון חכמה, דהיו"ד מורה על חכמה כנודע, והיינו **אעשה כדברך** בחסרון חכמה, הגם שיש מקום להקשות. (לקוטי מהרצ"א אות עב)

ויברכם ביום ההוא לאמור בך יברך ישראל לאמר ישמך א-להים באפרים וכמנשה וישם את אפרים לפני מנשה. (מז כ)

שאלה - מה הטעם שבברכת יעקב לבניו של יוסף תמצא דברים כפולים, **ויברכם - יברך, לאמור - לאמר, ישמך - וישם.**
תשובה - לפי שעיקר הברכה היתה לאפרים וראה שהיה ירבעם עתיד לצאת ממנו לכפול עון אבותיו, שהם עשו עגל אחד והוא העמיד שני עגלי זהב אחד בידן ואחד בבית אל. אמר בלבו אברכנו בכפל כדי שתתקיים הברכה בשבטו. (רבינו אפרים)

שאלה - פרש"י - הָבָא לְבָרַךְ אֶת בְּנָיו, וְיָבִרְכֶם בְּבִרְכָתָם, וְיֹאמֶר אִישׁ לְבָנוֹ יִשְׁמְךָ א-לֵהִים בְּאֶפְרַיִם וּבְמְנַשֶּׁה. מה הטעם דאמר בך יברך ישראל לאמר הול"ל בכם יברך ישראל לאמר. דכתיב **ויברכם ביום ההוא לאמור.**

תשובה – אינו קאי על אפרים ומנשה אלא על כל אדם מישראל שמברך את בנו אומר לו לבנו **בך יברך ישראל**, וישמך א-להים כפאפרים וכמנשה, ופירושו שישמך אלוקים כאפרים וכמנשה שהם מבורכים יברך בך. כל איש מישראל יאמר לבנו. **ובך מוסב** על זרע ישראל, כל איש ואשה. (מושב זקנים) **ונוהגים העולם מהאב מברך את הבן**, (בליל שבת ובערב יוה"כ) וכן הרב את תלמידו, ביום הקדוש הזה, לפי שצינורי הברכות פתוחים בו, ואל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך (ברכות ז). גם יש בו עוד טעם אחר, שלפני שדרך האב שמועס תמיד על בנו ומקללו כל ימי השבוע, וכן הרב על תלמידיו, ולכן מקדים לברכו בתחילת השבוע, ומשברכו לא יכול לקללו עוד, על דרך (במדבר כג כ) **וברך ולא אשיכננה**. (ספר החיים - פרנסה וכלכלה פרק ו)

ויקרא יוסף כי ישיית אביו יד ימינו על ראש אפרים ויד ימינו על ראש אפרים ויד ימינו על ראש אפרים ויד ימינו על ראש אפרים (מח ז) א"ר ברכיה יד דדחת תליתאה דעלמא היינו את המלאך שנאבק עמו שהוא שלישי עולם אתה מבקש לדחותה.

דרש לה **מעל ראש ר"ת** אתה רוצה לדחות מלאך שלישי עולם. (אגרא דכלה)

המלאך הגאל אתי מפל רע יברך את הנערים ויקרא בהם שמות אבותם ויקראו להם שמות אבותם (מח זט)

שאלה – בני כמה היו מנשה ואפרים בזמן שיעקב אבינו ברכם, ומה הטעם שקורא אותם נערים. (טעמא דקרא) **תשובה** – לפי החשבון יוצא שמנשה ואפרים היו בני כ"ב, שהרי יוסף היה בן שלושים כשיצא על ארץ מצרים וכשילדם היה בן ל"ד כדאיאת בספר הישר ויעקב בא אחרי חמש שנים דכתיב (מח ו) **כי זה שנתים הרעב בקרב הארץ ועוד חמש שנים אשר אין חריש וקציר**. והיה במצרים י"ז שנה אם כן היו בני כ"ב. הטעם שקורא להם נערים על שם זריזותם כדפרש"י (יהושע כג) **ויבאו הנערים המרגלים** כאן היו צריכים זירוז ונעשו כנערים זריזים..

בסוף אל תבא נפשי בקהלם אל תחד כבדי כי באפם הרגו איש וברצונם עקרו שור. (מט ו) פרש"י - רצו לעקר את יוסף שנקרא 'שור', שנקמר (דברים לג ז): **בכור שורו הקר לו**. וכ"כ האברבנאל - שהוכיחם בזה על עניני יוסף, ששמעון ולוי הם היו אשר אמרו (בראשית לו כ) **ועתה לבנו ונתנהו ושזהו אמרו וברצונם עקרו שור**, שזהו יוסף, שהיה רב תבואות, מלשון (משלי יד ז) **ורב תבואות בכת שור**, ומפני זה אמר משה רבנו ע"ה עליו (דברים לג ז) **בכור שורו הקר לו**, ולכן קילל עברתם וכעסם, כי הנה לא קילל את בניו חלילה, אבל על כעסם אמר (בראשית מט ז) **אורו אפם כי עז ועברתם פי קשתה**.

שאלה – קי"ל (קידושין מ). בישראל מקשה רעה אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה, ובאומות העולם מצרף מחשבה רעה למעשה. כיצד כעס יעקב על שמעון ולוי בגין מחשבתם הרעה אשר רק חשבו לעשות ליוסף, שהרי רק מכרוהו ולא הרגוהו.

תשובה – דווקא כשחזר ממחשבתו וניחם על הרעה אשר חשב לעשות אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה אבל שמעון ולוי לא חזרו בהם ממחשבתם הרעה מצדם לא יבצר פל אפ"ר ינמו לעשות אלא שראובן ויהודה לא הסכימו בהריגתו ושאר האחים הסכימו עמהם א"כ שפיר מעלה עליהם כתיוב כאלו עשו. (נחלת יעקב) והא דאמרין (שם) מקשה רעה פרי הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה, מקשה רעה פרי – אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה ומוכח מזה כשלא יצאה מחשבתו לפועל מאיזה סיבה שהיא אינה מצטרפת. היינו כשלא עשתה המחשבה פועל בשום דבר, אבל כשעשתה מקצת נקראת שעושה פרי אף אם לא היה גמר מלאכה, הכא שמכרוהו ולא הרגוהו מחמת שאר האחים מצטרפת. עוד י"ל דמחשבתם הרעה מצטרפת למעשה כדין בן נח להחמיר. (חומת אנך) ודרשו חז"ל גדול המחשבות יותר מן ההורג, שההורג הורג בעולם הזה ויש לו חלק לעוה"ב והמחשבה הורגו בעולם הזה ובעולם הבא. (במד"ר כא ד). והאבן עזרא פירש - כי העיר שכם היתה גדולה כי היא מוקפת חומה, וברצונם עקרו שור היא חומת שכם כמו (בראשית מט כב) **בנות צעדה עלי שור** שבנות מצרים היו צועדות על החומה. והאברבנאל פירש - אמר על עניני השטים ועל מעשה קורח, ומילת **שור** הוא מלשון (במדבר כד ז) **אשורנו ולא קרוב**, ולפי שבלעם צפה ברוח הקודש מעלת ישראל וברכסם, ואלה העוברים השמעונים (משבט שמעון) עקרו הנבואה ההיא וברכתה, וכן קורח ועדתו היה ברצונם ודעתם לעקור נבואת משה, לכן אמר הזקן במליצתו **וברצונם עקרו שור**, רוצה לומר, ברצונם וכוונתם עקרו שור, שהוא כינוי לנביא הרואה, אם בלעם ואם משה, כנבואותיהם.

ויצו אל יוסף לאמר אביד צנה לפני מותו לאמר. (נ טו) פרש"י - **ויצו** אל שלוחם להיות שליח אל יוסף לומר לו פן. נא את מי צו? את בני בלהה, שהיו רגילין אצלו שנקמר (בראשית לו ב): **והוא נער את בני בלהה**. ותרגום ירושלמי - ופקידו שבטאי נת בלהה אמתא דרסל למימר אביו פקיד קדם עד לא יתקניש למימר.

שאלה – היכן רמזו בפסוק שאחיו שלחו את בלהה לדבר עם יוסף. והטעם ששלחו דווקא אותה. **תשובה** – אל יוסף לאמר אביד צנה ר"ת בגימטריא **בלהה** (42), לפי שהיא גידלה את יוסף והיתה חביבה בעיניו לפיכך שלחוה אחיו. (הרמק)

וישבע יוסף את בני ישראל לאמר פקד יפקד א-להים אתכם והעלתם את עצמתי מזה. (כ ד) **אמר רב יהודה אמר רב**: מפני מה נקרא יוסף עצמות פסיו - מפני שלא מיתח בכבוד אביו, דקאמר ליה **'עבדך אבינו'**, ולא אמר להו ולא מיד. (סוטה יג): **שאלה** – מה הסיבות בין 'עצמות' לכך שלא מיתח בכבוד אביו. **ועוד** מדוע קרא כך יוסף עצמו ומדוע באמת לא מיתח בכבוד אביו.

תשובה – אמרו חז"ל (נה לא) תנו רבנן: שלשה שותפין הן באדם: הקדוש ברוך הוא, ואביו, ואמו. וכי העצמות של הבן באים מכחו של האב. לכך נתבזה שיקרא עצמות בחייו כאלו לא היה לו אלא חלק הבא מאביו דהיינו עצמות. (חידושי אגדות שם) כאן אנו רואים את שבחו של יוסף ומה שלא מיתח כדי שלא ירגישו השבטים שהוא יוסף. ובפרט שהיה להם ספיקות בעניין דאם היה מוחה בהם שלא יאמרו 'עבדך' (בראשית מד, לא) היו מכירים בו. בכדי לגלות שכבוד אביו גדול אצלו עד מאוד קרא לעצמו עצמות בחייו על שם החלק שנתן בו אביו. (בן יהוידע - סוטה יג).

איתא במדרש שאלו תלמידיו את רבי קברו את יוסף בשכם אמר להו משכב גבבו אותו ולשכם החזירוהו ולא נתקררה דעתם עד שהביא להם הפסוק **והעלתם את עצמתי מזה**. והוא טעון ביאור, מה היתה כוונת שאלתם, מה ענה להם, מדוע לא נקרה דעתם, איזה ראה הביא להם מהפסוק הזה. מובא שהסיבה שהאחים קברו את יוסף בשכם משום שגולוהו משכם ורצו להשיב את הגזילה למקום שמשם נלקחה - שכם. והקשה על כך בשו"ת הרשב"א: הלא כשמת יוסף נהיה בו 'שינוי מעשה' כיון שאינו אדם חי, ושינוי השם ששוב אינו נקרא יוסף אלא עצמות בעלמא ואם כן אין זו השבת גזילה. **יש לומר** שהרי כתבו רוב הפוסקים שהכל תלוי בשינוי השם, ואם נשתנה השם ולא נשתנה הגוף הגזול קנה את הגזילה, ואין השבת הגזילה נחשבת להשבה, משא"כ אם היה רק שינוי מעשה לא קנה ואם השיב עלתה לו ההשבה.

וכך מבואר המדרש: שאלוהו תלמידיו מדוע יוסף נקבר בשכם? ענה להם רבי משום השבת גזילה שהרי משכם 'גזולוהו' ולכן השיבוהו לאותו מקום. ולא נתקררה דעתם כיון שהיה 'שינוי מעשה' ו'שינוי השם', וא"כ זה נחשב שהאחים 'קנו' את יוסף, ואין זה נחשב 'השבת גזילה'. לכך הראה להם רבי פסוק שממנו מוכח שלא היה שינוי השם שהרי יוסף אמר **והעלתם את עצמתי** דהיינו שקרא לעצמו כבר בחייו 'עצמות' ואם כן כשמת לא היה שינוי השם והגזילה הושבה כשם שנגזלה, כיון שהכל הולך אחר שינוי השם, ואז נחה דעתם של תלמידיו רבי. (מדרש יהונתן)

ועתה שא נא לפשע עבדי א-להי אביד (נ יז) כאן כפרו שלא היו עבדי אלא להקב"ה, לפי שכמה פעמים אמרו **עבדיך אנהו** ולא הזכיר שם שהוא אדון הכל, לכך חזרו והודו להקב"ה. מכאן רמזו שצו למי שכפר בעיקר שאין לו כפרה אם לא שילך למקום שכפר ויודה להקב"ה. **ויבך יוסף בדרגם אלו** היה מצטער ששתק כל כך ולא אמר עבדי אלוקים אתם. (רבינו אפרים)

וישב יוסף במצרים הוא ובית אביו ויחי יוסף מאה ועשר שנים. (נכב)

שאלה – אחרי שנכתב שיוסף חי מאה ועשר שנים מה הטעם דכתיב (נ כו) **וימת יוסף בן מאה ועשר שנים** והוא כפל לשון. **תשובה** – בא לומר שהשלים שנותיו מעת לעת מיום שנולד כדאמרין (סוטה יג): **שקדוש ברוך הוא משלים שנותיהם של צדיקים מיום ומחלף לחלף**. והנה יוסף נולד בכ"א תשרי (מדרש חדשא) שהוא הושענא רבה, ואם כן נפטר בהושענא רבה. **מאה ועשר ס"ח ה"ר** רמז להושענא רבה. (טעמא דקרא)

מההפסוק - **והנה עמד שמעי בן גרא בן המיני מבחרים והוא קללני קללה נמרצת ביום לכת מכתנים וגו'**, והורדת את שיבתו בדם שאול. (מ"ב ב ח) **שאלה** – למה לא רצה דוד למחות לשמעיו בן גרא וצוהו על שפיר להורגו, ואי אפשר לומר מטעם (סנהדרין יט): **קלף שפחל על פבורו** – אין פבורו מחול, דהרי כל הימים שהיה בבריחה לא היה נקרא מלך, כמו שארז"ל (ירושלמי ר"ה פ"א ה"א) כל אותן ששה חדשים שהיה דוד בורח מפני אבשלום בנו בשעירה היה מתכפר כהדיוט בקרבן.

תשובה – אמרו רבותינו ז"ל כשכפרו ישראל במלכות בית דוד היה זה כעין כפירה באלוהו, כמו שדרשו (מדרש שמואל פ"ג) תני רבי שמעון בן יוחי אתי מאסו גם אתי מאסו, כי גם אתי מאסו, א"ל בשלשה דברים דז עתידין לאמוס במלכות שמים ובמלכות בית דוד ובבנין בית המקדש. אימתי מאסו בשלשתן בימי רחבעם, הדא הוא דכתיב **ויפא כל ישראל לאמר מה לנו חלק בדוד** (מ"א יב טז), זו מלכות שמים, **דוד נחלה בן ישי**, זו מלכות בית דוד, **לאהליהו ישראל עתה ראה ביתך דוד**, זה בנין בית המקדש. ובמהרה בימינו בזאת תהיה גאולתם (הושע ג ה) **ויבששו את י-הנה א-להיהם ואת דוד מלכם**. והטעם לשייכות למלכות בית דוד כי דוד הוא סוד רגל רביעי מלכותא קדישא, היינו שהוא מרכבה למלכות שמים, ממילא הכפירה במלכות בית דוד יחשב לכפירה במלכות שמים, והודאה במלכות דוד הוה הודאה במלכות שמים. והנה שמעי כפר לגמרי במלכות בית דוד, דהנה כל ישראל על כל פנים המליכו את אבשלום שהוא זרעו של דוד, אבל שמעי אמר (ש"ב טז ט) **השיב עליך י-הנה כל דמי בית שאול אשר מלכת תחתיו**, הנה כפר במלכות בית דוד שהוא מרכבה למלכות שמים, והכפירה במלכות בית דוד היא כפירה במלכות שמים, ולא היה בידו למחול. (בני יושכר כסלו טבת מאמר ג אות ד)

שבעים פנים לתורה, לעיתים תהיה יולת מתשובה אחת

התשובות אינם להלכה למעשה, הערות והארות יתקבלו בברכה

לעילוי נשמת הרב חפץ בן אסתר זצ"ל

לקבלת העלון במייל ניתן לפנות לכתובת ramnadhan018@gmail.com